

УДК 347.65

DOI 10.32782/2523-4269-2023-85-59-63

Скрябін Олексій Миколайович,

доктор юридичних наук, професор

*(Криворізький навчально-науковий інститут**Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8915-5943>**Устінова-Бойченко Ганна Миколаївна,**

кандидат юридичних наук, доцент

*(Криворізький навчально-науковий інститут**Донецького державного університету внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5821-3832>**ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

У статті уточнено поняття спадкування та визначено види спадкування – за законом та заповітом. Проаналізовано нормативно-правові акти та зміни в законодавстві щодо спадкового права, ухвалені в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 164; Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» від 11.03.2022 № 1118/5; постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» в редакції від 06.03.2022 року. Визначено недоліки чинного законодавства у сфері спадкового права щодо строків прийняття спадщини в умовах воєнного стану, що потребують подальшого вдосконалення.

Ключові слова: *спадкове право, строки прийняття спадщини, законодавство, воєнний стан, реформування.*

Постановка проблеми. Одним із розповсюджених зобов'язань у цивільному праві є прийняття спадщини. Після повномасштабного вторгнення російської армії у 2022 році внесено зміни до нормативно-правових актів, що регулюють усі сфери суспільних відносин. Відбулося й реформування цивільного права в аспекті прийняття спадщини після введення режиму воєнного стану.

Військові та активні бойові дії, тимчасова окупація окремих територій можуть завдавати проблем у сфері майнових відносин та реалізації права на спадщину, що вплинуло на можливість громадян здійснити свої права у сфері спадкового права.

Необхідним стало швидке та ефективне врегулювання приватноправових відносин громадян загалом та прийняття спадщини зокрема. Важливим є не лише регулювання, а й гарантування безпеки та прозорості державних реєстрів, збереження конфіденційності інформації, персональних даних українських громадян для запобігання правопорушенням щодо фізичних та юридичних осіб.

Тому сьогодні необхідним є розв'язання питань щодо строків прийняття спадщини, специфіки скла-

дення заповіту, відкриття та ведення спадкових справ, видачі свідоцтва про прийняття спадщини для захисту прав учасників цього виду правовідносин в умовах введення режиму воєнного стану на території України. Це зумовлює актуальність дослідження проблеми реформування законодавства щодо спадкового права в умовах воєнного стану задля підвищення ефективності такого законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цивільне законодавство в аспекті спадкування в умовах воєнного стану є предметом досліджень багатьох науковців, як-от Р. Бориславський, І. Голубенко, Н. Грабар, І. Дзера, О. Кармаза, О. Кухарев, О. Печений, О. Чабан, В. Ямковий.

Така зацікавленість вітчизняних науковців зумовлена тим, що в умовах повномасштабного вторгнення зростає рівень смертності серед цивільних та військових осіб, внаслідок активних бойових дій і ракетних атак, а спадкування – це одна з найпоширеніших підстав набуття фізичними громадянами у власність майна.

Водночас деякі аспекти визначеної тематики є недостатньо вивченими, зокрема, особливості визначення строків прийняття спадщини, відкриття та ведення

спадкових справ, видачі свідоцтва про прийняття спадщини. Тому важливим та необхідним є більш детальне вивчення вказаних аспектів.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей прийняття спадщини в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Основним нормативно-правовим актом, який регулює спадкове право та відносини цивільно-правового характеру, що виникають у процесі, є Цивільний кодекс України [1] від 16.01.2003 року. У Цивільному кодексі питання спадкового права висвітлені в шостій книзі «Спадкове право». Ця книга розкриває основні положення щодо спадкування, сутність та особливості спадкування за законом та заповітом, специфіку здійснення права на спадкування, процес виконання заповіту, оформлення права на спадщину й спадкового договору.

У Цивільному кодексі України визначено термін «спадкування» так: «спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців)» [1]. «Предметом спадкового права є суспільні відносини, що виникають виключно за наявності такої обов'язкової умови, як смерть фізичної особи, і наявність у неї майнових прав та обов'язків. За відсутності об'єкта спадкового правонаступництва неможливе й саме правонаступництво. Тобто предметом спадкового права є суспільні відносини, що виникають у зв'язку з переходом окремих прав та обов'язків померлої особи до її правонаступників» [2, с. 8].

Вирізняють дві частини спадкового права:

1. Спадкування за законом (ст. 1258 Цивільного кодексу України). «Спадкоємці за законом одержують право на спадкування почергово. Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від прийняття спадщини на користь іншого, крім випадків, коли відбувається зміна черговості одержання права на спадкування» [3].

2. Спадкування за заповітом (ст. 1217 Цивільного кодексу України), відповідно до якого майно розподіляється між указаними в заповіті особами.

Так, «спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини» [3].

Відносини спадкування породжують дві сторони – спадкодавець та спадкоємець. Спадкодавець – це виключно фізична особа, якою може бути громадянин України, іноземець або особа без громадянства. Тобто юридична особа не може бути спадкодавцем, тому що вона «не може «померти», а по-друге, у разі припинення діяльності юридичної особи, порядок передавання майна цієї організації регламентується не приписами про спадкування, а спеціальними правилами про реорганізацію чи ліквідацію юридичної особи» [4, с. 126]. Водночас спадкоємцями є особи, які відповідно до закону можуть прийняти спадщину або особи, які вказані в заповіті.

Відповідно до Цивільного кодексу України, сьогорні діє диференційований порядок прийняття спадщини залежно від місця проживання спадкоємця. Так, у ст. 3 Цивільного кодексу України визначено, що в разі постійного проживання спадкоємця разом зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини вважається,

що він прийняв спадщину автоматично. Заявити про відмову від спадщини можна протягом строку, встановленого в ст. 1270 цього Кодексу. У ст. 4 вказано, що «малолітня, неповнолітня, недієздатна особа, а також особа, цивільна дієздатність якої обмежена, вважаються такими, що прийняли спадщину, крім випадків, встановлених частинами другою – четвертою статті 1273 цього Кодексу» [1].

Якщо спадкоємець не проживав постійно зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини, але бажає прийняти спадщину, повинен подати заяву про прийняття спадщини нотаріусу або уповноваженій на це посадовій особі відповідного органу місцевого самоврядування в сільських місцевостях (ст. 1269 Цивільного кодексу України).

Після повномасштабного вторгнення російської армії та введення режиму воєнного стану ухвалено постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 164 [5] та Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» від 11.03.2022 № 1118/5 [6]. Метою ухвалення вказаних нормативно-правових актів було пристосування законодавства до сучасної дійсності та специфіки воєнного часу. У цих документах висвітлюється специфіка таких питань:

- місце відкриття спадщини;
- строки прийняття та відмови від прийняття спадщини;
- процедури заведення спадкової справи;
- посвідчення заповіту;
- видачі свідоцтва про право на спадщину» [7].

Аналізуючи зміни законодавства у сфері спадкового права, введені під час воєнного стану, слід зацентрувати на положенні п. 3 постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» в редакції від 06.03.2022 року [8], у якому внесено зміни щодо визначення строків прийняття спадщини. Цей нормативно-правовий акт набув сили 06.03.2022 року, а режим воєнного стану введено 24.02.2022 року.

Відповідно до цього виникає питання щодо строків прийняття спадщини, відкритої в період між введенням режиму воєнного стану та ухваленням постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану». Тобто в чинному законодавстві наявні неточності та прогалини, які ускладнюють процес прийняття спадщини в умовах воєнного стану.

У цьому аспекті українські науковці зазначають, що «на порядку денному опинилося питання щодо прийняття відповідного роз'яснення щодо тлумачення таких строків та становлення засад їх регулювання. Варто зазначити, що вищенаведений стан правової невизначеності та нестабільності породжує остання редакція п. 3 постанови, яка набула чинності 29 червня 2022 року і в якій встановлено, що перебіг строку для прийняття спадщини зупиняється на час дії воєнного стану, але не більш ніж на чотири місяці. Отже, додатковий чотиримісячний строк слід обчислювати з 29 червня 2022 року, що, як було зазначено, не збігається із сутністю наведеної норми» [4, с. 128–129].

У цьому аспекті О. Кухарев зазначає, що «стосовно спадщини, яка відкрилася з 29.06.2022 р., можна припустити, що строк для її прийняття продовжено на чотири місяці та становить десять місяців з дня смерті особи. Утім, окреслене положення викладено суперечливо та воно чітко не закріплює порядку обчислення строків» [9, с. 223].

Тобто сьогодні важливо внести роз'яснення щодо визначення строків прийняття спадщини в чинному законодавстві для врегулювання відносин у сфері спадкового права.

Важливість внесення корективів до законодавства щодо строків прийняття спадщини підкреслюють українські вчені Н.-М. Сабадаш та Н. Грабар, які зазначають, що «зупинення строків для відкриття спадщини мотивується тим, що особі із заявою потрібно звернутися до нотаріуса про відкриття спадщини, але така особа може не мати доступу до всіх необхідних документів унаслідок бойових дій, які потрібні нотаріусу. Також у такому разі присутня друга проблема, яка полягає в тому, що може бути обмежений доступ до державних реєстрів, який потрібний нотаріусу для здійснення своєї професійної діяльності. Враховуючи ці умови, зупинення строку для прийняття спадщини є необхідною умовою» [10, с. 191].

У своїй статті О. Чабан виокремлює такі зміни та доповнення в нормативно-правові акти в аспекті спадкового права, внесені в умовах воєнного стану:

– «в умовах воєнного або надзвичайного стану за відсутності доступу до Спадкового реєстру нотаріальне посвідчення заповіту, внесення змін до нього та його скасування здійснюються без використання цього реєстру з подальшим внесенням до нього відповідних відомостей протягом п'яти робочих днів з дня відновлення такого доступу;

– в умовах воєнного або надзвичайного стану за відсутності доступу до Спадкового реєстру нотаріус заводить спадкову справу без використання цього реєстру та перевіряє наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту протягом п'яти робочих днів з дня відновлення такого доступу;

– забороняється видача свідоцтва про право на спадщину в спадковій справі, заведеній без використання Спадкового реєстру, до її реєстрації в Спадковому реєстрі;

– в умовах воєнного або надзвичайного стану за відсутності доступу до Спадкового реєстру реєстрація відомостей про заповіти, зміни до них, скасування заповітів, заведені спадкові справи, спадкові договори, зміни до них, розірвання спадкових договорів, видані свідоцтва про право на спадщину та їх дублікати проводяться протягом п'яти робочих днів з дня відновлення такого доступу» [11, с. 664].

Ще одним новим нормативно-правовим актом, уведеним в умовах воєнного стану, є наказ Міністерства юстиції України від 11.03.2022 року № 1118/5 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» (далі – Наказ № 1118/5 [12], який набув чинності 19.03.2022 року. У результаті цього було спрощено процедуру відкриття спадкової справи.

Так, цим наказом визначено, що «в умовах воєнного або надзвичайного стану спадкова справа заводиться за зверненням заявника будь-яким нотаріусом

України незалежно від місця відкриття спадщини. За відсутності доступу до Спадкового реєстру нотаріус заводить спадкову справу без використання цього реєстру та перевіряє наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту протягом п'яти робочих днів з дня відновлення такого доступу. Водночас нотаріусам забороняється видавати свідоцтва про право на спадщину в спадковій справі, заведеній без використання Спадкового реєстру, до її реєстрації в Спадковому реєстрі» [9, с. 224].

Впровадження цієї зміни зумовлено необхідністю створення заходів та механізмів для якісного здійснення нотаріальних дій в умовах активних бойових дій та тимчасової окупації окремих територій. Українські науковці зазначають, що «в Інформаційному листі Нотаріальної палати України «Щодо провадження по спадкових справах, заведених не за місцем відкриття спадщини в умовах воєнного стану» від 29.08.2022 р. роз'яснено, що по спадковій справі, заведеній не за місцем відкриття спадщини, нотаріус, який її завів, позбавлений можливості видати спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину» [4, с. 128].

Також слід указати на зміни щодо посвідчення, зміни або скасування заповітів: «щодо посвідчення заповітів та спадкових договорів слід відзначити, що в умовах воєнного стану нотаріус може посвідчити заповіт, внести до нього зміни або скасувати його, навіть якщо він не має доступу до Спадкового реєстру. У такому разі відомості в Спадковий реєстр вносять протягом 5 робочих днів після відновлення доступу до реєстру» [13, с. 317].

Висновки. Повномасштабне вторгнення російської армії та введення режиму воєнного стану стало поштовхом до реформування цивільного права в аспекті прийняття спадщини. Зміни, внесені до нормативно-правових актів у сфері спадкового права, зумовлені активними бойовими діями та окупацією окремих територій держави, що ускладнюють реалізацію прав громадян на прийняття спадщини. Нововведення в законодавстві спрямовані не тільки на регулювання спадкових правовідносин, а й на забезпечення прозорості та безпеки, запобігання правопорушенням та зловживанням під час прийняття спадщини.

Аналіз змін у нормативно-правових актах у сфері спадкового права дав змогу виявити певні неточності та прогалини, серед яких – проблема строків прийняття спадщини, відкритої в період між введенням режиму воєнного стану 24.02.2022 року та ухваленням постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» 06.03.2022 року. Так, після строки прийняття спадщини після 06.03.2022 року збільшено на 4 місяці, водночас залишається питання щодо прийняття спадщини в період з 24.02.2022 року до 06.03.2022 року. Тому необхідно внести роз'яснення щодо прийняття спадщини, справу по якій відкрито у вказаний період.

Список використаних джерел

1. Цивільний Кодекс України : Закон України № 435-IV від 16 січня 2003 року. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 06.10.2023).
2. Нестерцова-Собакарь О. В. Спадкове право : навчальний посібник. Дніпро, 2018. 165 с. (дата звернення 06.10.2023).
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за ред. В. М. Коссака. Київ : Істина, 2004. 976 с.
4. Голубенко І. І., Грачова О. Ю., Маслова М. О. Особливості порядку отримання спадщини в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. Вип. 2. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/26>.
5. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 06.10.2023).

6. Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату : Наказ Міністерства юстиції України від 11.03.2022 № 1118/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0325-22#n13> (дата звернення 06.10.2023).
7. Бараневич А. Строки прийняття спадщини неповнолітніми спадкоємцями в умовах воєнного стану. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції* : збірник тез доповідей учасників учасників VIII Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 08 грудня 2022 року) / упорядники: Д.Є. Забзалюк, В. О. Кучер. Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 19–22.
8. Зміни, що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164 : Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2022 р. № 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#n> (дата звернення 06.10.2023).
9. Кухарев О. С. Актуальні аспекти здійснення спадкоємцями права на прийняття спадщини в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 11. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/50>.
10. Сабадаш Н.-М. Р., Грабар Н. М. Урегулювання спадкових відносин в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні* : збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (11 листопада 2022 року) / за заг. ред. М. С. Долинської, І. В. Красницького, Ю. М. Юркевича. Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 189–192.
11. Чабан О. М. Особливості прийняття спадщини в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнародно-науково-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 662–665.
12. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату : Наказ Міністерства юстиції України від 11 березня 2022 року № 1118/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0325-22#Text> (дата звернення 06.10.2023).
13. Ямковий В. І. Особливості спадкування в умовах воєнного стану. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій* : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), м. Кривий Ріг, 30 вересня 2022 року. Кривий Ріг : ДонДУВС, 2022. С. 314–319.

References

1. Tsyvilnyi Kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 435-IV vid 16 sichnia 2003 roku. Verkhovna Rada Ukrainy [Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 435-IV of January 16, 2003. Verkhovna Rada of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (data zvernennia: 06.10.2023) [in Ukrainian]
2. Nestertsova-Sobakar, O.V. (2018). Spadkove pravo. Navchalnyi posibnyk [Inheritance law. Tutorial]. Dnipro. 165 s. [in Ukrainian].
3. Naukovo-praktychnyi komentar Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy (2004) [Scientific and practical commentary on the Civil Code of Ukraine]. (Kossak, V.M. Eds.). Kyiv: Istyna. 976 s. [in Ukrainian].
4. Holubenko, I.I., Hrachova, O.Iu., & Maslova, M.O. (2023). Osoblyvosti poriadku otrymannia spadshchyny v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of the procedure for obtaining an inheritance under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 2. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/26> [in Ukrainian]
5. Deiaki pytannia notariatu v umovakh voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 liutoho 2022 roku № 164 [Some issues of the notary public under martial law : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022. No. 164. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text> (data zvernennia 06.10.2023) [in Ukrainian]
6. Pro zatverdzhennia zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv u sferi notariatu: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 11.03.2022 № 1118/5 [On the approval of changes to some normative legal acts in the field of notary : Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated March 11, 2022 No. 1118/5]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0325-22#n13> (data zvernennia 06.10.2023) [in Ukrainian]
7. Baranevych, A. (2022). Stroky pryiniattia spadshchyny nepovnoolitnymi spadkoiemtsiamy v umovakh voiennoho stanu [Terms of acceptance of inheritance by minor heirs under martial law]. *Derzhavotvorennia ta pravotvorennia v konteksti yevrointehratsii* : zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv uchasnykiv VIII Vseukrainskoho kruhloho stolu (m. Lviv, 08 hrudnia 2022 roku) / Uporiadnyky: D.Ie. Zabzaliuk, V. O. Kucher. Lviv : LvDUVS – State-building and law-making in the context of European integration: a collection of abstracts of reports of the participants of the VII All-Ukrainian Round Table (Lviv, December 8, 2022) / Editors: D.E. Zabzalyuk, V. O. Kucher. Lviv: LvDUVS. S. 19–22 [in Ukrainian].
8. Zminy, shcho vnosiatsia do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 liutoho 2022 r. № 164 : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06 bereznia 2022 r. № 209 [Amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022. No. 164: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 6, 2022 No. 209]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-%D0%BF#n> (data zvernennia 06.10.2023) [in Ukrainian]
9. Kukhariev, O.Ie. (2022). Aktualni aspekty zdiisnennia spadkoiemtsiamy prava na pryiniattia spadshchyny v umovakh voiennoho stanu [Actual aspects of the heirs' exercise of the right to inherit under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 11. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/50> [in Ukrainian]
10. Sabadash, N.-M.R., & Hrabar, N.M. (2022). Urehuliuvannia spadkovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Settlement of inheritance relations in the conditions of martial law in Ukraine]. *Aktualni problemy pryvatnoho prava v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv v Ukraini* : zbirnyk tez dopovidei uchasnykiv naukovo-praktychnoho seminaru (11 lystopada 2022 roku) – Actual problems of private law in the context of European integration processes in Ukraine: a collection of abstracts of reports of the participants of the scientific and practical seminar (November 11, 2022). (Dolynska, M.S., Krasnytskiy, I.V., & Yurkevych, Yu.M. Eds.). Lviv: LvDUVS. S. 189–192 [in Ukrainian].

11. Chaban, O.M. (2022). Osoblyvosti pryiniattia spadshchyny v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of inheritance acceptance under martial law]. *Yevropeiskyi vybir Ukrainy, rozvytok nauky ta natsionalna bezpeka v realiiakh masshtabnoi viisk-ovoi ahresii ta hlobalnykh vyklykiv XXI stolittia* (do 25-richchia Natsionalnoho universytetu “Odeska yurydychna akademiia” ta 175-richchia Odeskoj shkoly prava) : u 2 t. : materialy Mizhnar.nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 17 chervnia 2022 r.) – The European choice of Ukraine, the development of science and national security in the realities of large-scale military aggression and global challenges of the 21st century” (to the 25th anniversary of the National University “Odesa Law Academy” and the 175th anniversary of the Odessa School of Law): in 2 volumes: materials of International Sciences .-practice conf. (Odesa, June 17, 2022). (Kivalov, S.V. Eds.). Odesa : Vydavnychiy dim “Helvetyka” T. 2. S. 662–665. [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv u sferi notariatu: Nakaz Ministerstva yustytysii Ukrainy vid 11 bereznia 2022 roku № 1118/5 [On the approval of Amendments to some normative legal acts in the field of notary : Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated March 11, 2022 No. 1118/5]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0325-22#Text> (data zvernennia 06.10.2023) [in Ukrainian].

13. Yamkovyi, V.I. (2022). Osoblyvosti spadkuvannia v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of inheritance under martial law]. *Realizatsiia prav liudyny u diialnosti pravoohoronnykh orhaniv v umovakh okupatsii ukrainskykh terytorii* : materialy V Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii (v avtorskii redaktsii), m. Kryvyi Rih, 30 veresnia 2022 roku – Implementation of human rights in the activities of law enforcement agencies under the conditions of occupation of Ukrainian territories: materials of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (in the author’s edition), Kryvyi Rih, September 30, 2022. Kryvyi Rih: DonDUVS. S. 314–319. [in Ukrainian].

Skriabin Oleksii,

Doctor of Law, Professor

(Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute
of the Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8915-5943>

Ustinova-Boichenko Hanna,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor

(Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute
of the Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5821-3832>

CHARACTERISTICS OF ACCEPTANCE OF INHERITANCE UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

The article describes the concept of inheritance and defined types of inheritance: by law and by will. It was clarified that the full-scale invasion of the Russian army and the introduction of martial law became the impetus for reforming civil law in the aspect of inheritance. Changes made to normative legal acts in the field of inheritance law are due to active hostilities and the occupation of certain territories of the state, which complicate the realization of the rights of citizens to accept inheritance. Normative legal acts and changes in legislation regarding inheritance law, acceptance under martial law were analyzed: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Some issues of notary in martial law” dated February 28, 2022 No. 164; Order of the Ministry of Justice of Ukraine “On approval of changes to some regulatory legal acts in the field of notary” dated March 11, 2022 No. 1118/5; the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Some issues of notary in the conditions of martial law” in the edition of 03.06.2022. Innovations in the legislation are aimed not only at the regulation of inheritance legal relations, but also at ensuring transparency and security, prevention of offenses and abuses during the acceptance of inheritance.

The analysis of changes in normative legal acts in the field of inheritance law revealed certain inaccuracies and gaps, among which the problem of the terms of acceptance of inheritance, opened in the period between the introduction of martial law on February 24, 2022 and the adoption of the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Some issues of notary in conditions of martial law state” on March 6, 2022. Yes, the terms of inheritance acceptance after 03/06/2022 have been extended by 4 months, while the issue of inheritance acceptance in the period from 02/24/2022 to 03/06/2022 remains. Therefore, it is necessary to clarify the acceptance of the inheritance, the case on which was opened in the specified period.

Key words: inheritance law, inheritance acceptance terms, legislation, martial law, reformation.

Надіслано до редколегії 27.11.2023